

העזרה מהסוגיא

בבא בתרא עה. - פ:

פרשת כי תצא ה'תשפ"ד

דף עה - עו

◆ דיני קנינים במטלטלים:

- איזה קנינים מועילים:
  - מטלטלים שדרכם בהגבהה - נקנים בהגבהה ולא נקנים במשיכה ובמסירה.
  - מטלטלים שאין דרכם בהגבהה:
    - לרשב"ם ור"י:
    - ספינה - נקנית בהגבהה ובמשיכה ובמסירה.
    - שאר המטלטלים - נקנים בהגבהה ובמשיכה ולא נקנים במסירה.
    - לר"ת:
    - ספינה - נקנית בהגבהה ובמסירה ולא במשיכה.
    - שאר המטלטלים - נקנים בהגבהה ובמסירה ובמשיכה.
- באיזה רשות הקנינים מועילים:
  - משיכה - קונה בסימטא ולא ברשות הרבים.
  - מסירה:

✽ הערות ✽

א תוס' [ד"ה א'] כותבים ששאר המטלטלים לא נקנים במסירה אמנם בפשטות דבריהם נאמרו רק לשיטת רשב"ם ור"י שמשכיח עדיפה ממסירה ולפי"ז ביאור דברי המשנה [קידושין כו א'] שטלטלים נקנים במשיכה הכוונה משיכה ולא מסירה אמנם לשיטת ר"ת שמסירה עדיפה ממשיכה שאר המטלטלים נקנים במסירה ובמשיכה.

ב הגמ' מביאה שנחלקו התנאים באופן שהספינה ברשות הרבים והבעלים אמר 'לך משוך וקני' לרבי אין כוונתו בדווקא ולכן צריך למשוך את הספינה מרשות הרבים לסימטא או לשכור את מקום הספינה.

ג ראה לעיל [הערה א].

ד רשב"ם מבאר שהסיבה שמשכיח מועילה ברשות שיש לקונה חלק בו, ולכן משיכה קונה בסימטא שיש לקונה זכות להניח את חפציו שם, ומשיכה לא קונה ברשות הרבים שאין לקונה זכות להניח את חפציו שם.

בדברי הגמ' מבואר שרשות של שניהם דינה כסימטא ולכן משיכה קונה שם כיון שיש לקונה זכות להניח את חפציו שם, ומאידך רשות שלא שייכת לשניהם דינה כרשות הרבים ולכן משיכה לא קונה שם כיון שאין לקונה זכות להניח את חפציו שם.

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

▪ לרשב"ם ור"י - קונה ברשות הרבים ולא בסימטא".

▪ לר"ת - קונה ברשות הרבים ובסימטא.

○ הגבהה - קונה בכל מקום.

• צורת הקנינים:

○ משיכה:

▪ בבהמה - לת"ק הבהמה צריכה לעקור יד ורגל, לרבי אחי או לרבי אחא הבהמה צריכה לעקור את שתי ידיה ואת שתי רגליה.

▪ בספינה - לרב הספינה צריכה לזוז קצת לשמואל צריך להזיז את כל הספינה עד שסוף הספינה יהיה במקום שראש הספינה עמד.

○ מסירה:

▪ לרשב"ם ולתירוץ השני בתוס' - הבעלים אומר ללוקח 'לך חזק וקני' והלוקח הולך ומחזיק באפסר של הבהמה.

▪ לתירוץ הראשון בתוס' - הבעלים מוסר ללוקח את האפסר של הבהמה.

◆ דיני קניית שטר חוב:

• לרבי - במסירה".

• לרבי נתן - במסירה ובשטר".

• פסק ההלכה של אמימר:

○ לגירסת רשב"ם - במסירה".

○ לגירסת התוס' - במסירה ובשטר".

⊕ הערות ⊕

ה רשב"ם מבאר שהסיבה שמסירה לא מועילה בסימטא משום שבסימטא מועיל משיכה ובמקום שמועיל משיכה לא מועיל מסירה.

בדברי הרשב"ם משמע שמסירה קונה ברשות המוכר, אמנם תוס' מקשים על כך ומוכיחים שמסירה לא קונה ברשות המוכר.

ו תוס' מבארים שכאשר הבהמה עוקרת את שתי ידיה ואת שתי רגליה נחשב שכל הבהמה זזה ממקומה.

ז הגמ' מבארת שבפשוט דברי רב נאמרו כדעת ת"ק ודברי שמואל נאמרו כדעת רבי אחי או רבי אחא, אמנם הגמ' דוחה שרב יכול לסבור כדעת רבי אחי או רבי אחא משום שהטעם של רבי אחי או רבי אחא שלא מספיק עקירת יד ורגל משום שהבהמה עדיין נשארת במקומה אבל בספינה שזזה קצת וכולה יצאה ממקומה נחשב משיכה, וכן שמואל יכול לסבור כדעת ת"ק משום שדברי ת"ק נאמרו רק בבהמה שבאופן שעוקרת יד ורגל סופה לעקור גם את היד השניה והרגל השניה אבל בספינה שזזה קצת שלא עומדת לזוז עוד צריך להזיז את כולה.

ח הברייטא אומרת ששטר חוב נקנה במסירה, אמנם רשב"ם ותוס' מבארים שאין דברי הברייטא כפשוטם, אלא שטר חוב נקנה במשיכה, ורשב"ם ותוס' בפירוש הראשון מבארים שמשיכה מועילה בשטר רק באופן שהבעלים מסר את השטר מייד ליד הקונה (ולכן הברייטא נקטה לשון מסירה מייד ליד) אבל באופן שהבעלים לא מסר את השטר מייד ליד הקונה קונה את השטר לצור על פי צלוחיתו ולא קונה את החוב שכתוב בשטר, ותוס' בפירוש השני מבארים שהסיבה שהברייטא נקטה לשון מסירה ללמד ששטר חוב נקנה רק באופן שיש 'דעת אחרת מקנה אותו' אבל באופן שהבעלים הפקיר את השטר ואדם אחר זכה בו קנה את השטר לצור על פי צלוחיתו ולא קנה את החוב שכתוב בשטר, ובפשוט לדעת ר"ת שכל המטלטלים נקנים במסירה דברי הברייטא ששטר חוב נקנה במסירה הוא כפשוטם.

ט הגמ' מביאה שרב פפא סובר שבאופן שאדם מוכר שטר חוב ללוקח צריך לפרש 'קני לך הוא וכל שעבודא דביה' משום שאם לא יפרש יתכן שכוונת הלוקח לקנות את השטר עצמו לצור על פי צלוחיתו ולא את השיעבוד שכתוב בשטר, אמנם רב אשי מקשה שלא מסתבר שכוונת הלוקח לקנות את השטר עצמו ולכן גם באופן שלא פירש ודאי שכוונתו לקנות את השיעבוד שכתוב בשטר, ורשב"ם מבאר שרב פפא סובר כדעת רבי נתן ששטר לא נקנה במסירה לבד משום שיתכן שכוונת הלוקח לקנות את השטר לצור על פי צלוחיתו אלא השטר נקנה במסירה ובשטר, וכן רב פפא סובר שצריך לכתוב בשטר המסירה 'קני לך הוא וכל שעבודא דביה' משום שאם לא יכתוב לשון זה אין ראיה שכוונת הלוקח לקנות את השיעבוד שכתוב בשטר, אמנם רב אשי מקשה שלא מסתבר שהלוקח רוצה לקנות את השטר לצור על פי צלוחיתו ולכן סובר כדעת רבי ששטר נקנה במסירה לחוד, אמנם תוס' מעלים צד לבאר שדברי רב פפא נאמרו גם לדעת רבי משום שלמרות שרב סובר שהשטר נקנה במסירה ולא צריך שטר מ"מ הבעלים צריך לומר בעל פה 'קני לך הוא וכל שעבודא דביה'.

תוס' בתחילת דבריהם נוקטים שבאופן שמכר שטר לחבירו המכירה אינה חלה מדאורייתא משום שהקרקעות שמשועבדות אינם ברשותו של המלוה, אלא המכירה מועילה מדרבנן, אמנם תוס' בסיום דבריהם אומרים שאפשר לומר שהמכירה חלה מדאורייתא.

בדברי הגמ' מבואר שבאופן שאדם מכר שטר חוב לחבירו יכול המוכר למחול על החוב ללוה ותוס' מבארים שלפי הצד שהמכירה חלה מדרבנן מבואר שהמוכר יכול למחול כיון שמדאורייתא החוב נשאר ברשותו אבל לפי הצד שהמכירה חלה מדאורייתא תוס' מתקשים מדוע המוכר יכול למחול.

י רשב"ם מבאר שהטעם שהגמ' פוסקת ששטר נקנה במסירה ולא נקנה בשטר משום ששטר הוא 'מילי' וכן החוב הוא 'מילי' ואי אפשר להקנות 'מילי' על ידי 'מילי'.

יא תוס' מבארים שהטעם שהגמ' פוסקת ששטר נקנה במסירה ובשטר ולא נקנה במסירה לבד, משום שהחוב הוא 'מילי' ומסירה לבד נחשבת 'מילי' כיון שהבעלים אמר שיקנה את השטר, אבל שטר נקנה במסירה ובשטר שהבעלים כתב שיקנה את השטר.

◆ דיני שטר על מכירת שדה:

- באופן שהבעלים אמר לעדים 'זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר' והעדים עשו קנין עבורו בשדה ולא כתבו עדיין את השטר:
- באופן שהבעלים נתן את השדה במתנה - השדה שייכת למקבל המתנה, והבעלים יכול בו לחזור ולומר שאינו רוצה שהעדים יכתבו שטר.
- באופן שהבעלים מכר את השדה:
- לתירוץ הראשון בתוס' - השדה שייכת לקונה, והבעלים יכול לחזור בו ולומר שאינו רוצה שהעדים יכתבו שטר, אמנם באופן שהקונה אומר שקנה את השדה על דעת שיכתוב לו שטר המקח בטל¹².
- לתירוץ השני בתוס' - השדה שייכת לקונה והבעלים לא יכול לחזור בו ולומר שאינו רוצה שהעדים יכתבו שטר¹³.
- באופן שהבעלים אמר לעדים 'זכו בשדה זו לפלוני על מנת שתכתבו לו את השטר' והעדים עשו קנין עבורו בשדה ולא כתבו עדיין את השטר - הבעלים יכול לחזור ולומר שאינו רוצה שהעדים יכתבו את השטר, וממילא יכול לחזור בו מעצם הקנין שהיה על דעת שיכתבו את השטר.
- באופן שהבעלים כתב שטר מכירה על שדה לפני המכירה, ולאחר מכן מכר לחבירו את השדה והקונה החזיק בשדה - שטר המכירה נקנה ללוקח¹⁴.

◆ דיני מכירת פרדות וקרן:

- באופן שמכר את הקרון:
- באופן שבזמן המכירה הפרדות היו מחוברים לקרון - הקרון והפרדות שייכים לקונה.
- באופן שבזמן המכירה הפרדות לא היו מחוברים לקרון - הקרון שייך לקונה, והפרדות שייכים למוכר.
- באופן שמכר את הפרדות - הפרדות שייכים לקונה, והקרון שייך למוכר.

◆ דיני הונאה במקח של מטלטלים יותר משתות:

- באופן שההונאה הייתה במחיר שאדם יכול לטעות (כגון שמכר דבר שווה חמש בשבע או דבר שווה שש בשמונה) - המקח בטל.
- באופן שההונאה הייתה במחיר שאדם לא יכול לטעות (כגון שמכר דבר שווה קצת במאתים זוז):
- ללישנא קמא בגמ' - המקח בטל.
- ללישנא בתרא בגמ' - המקח קיים כיון שתולים שנתן את הדמים הנוספים במתנה¹⁵.

◆ דיני מכירת צמד ובקר:

- באופן שמכר את הבקר - הבקר שייך לקונה והצמד שייך למוכר.
- באופן שמכר את הצמד:
- האם הבקר שייך למוכר או לקונה:
- באופן שלא קוראים לבקר 'צמד' - הבקר שייך למוכר.
- באופן שיש שקוראים לבקר 'צמד' ויש שלא קוראים לבקר 'צמד':
- לרבנן - הבקר שייך למוכר.

⊕ הערות ⊕

יב תוס' בתירוץ הראשון מבארים שהסיבה שבשטר מכר ובשטר מתנה הבעלים יכול לחזור בו מכתבת השטר, משום שהבעלים חושש שיצא קול על המכירה או על המתנה, ועל ידי כך אנשים לא ילכו בקלות, כיון שיודעים שאין לו הרבה קרקעות.

יג תוס' בתירוץ השני מבארים שהסיבה שבשטר מתנה הבעלים יכול לחזור בו מכתבת השטר, משום שהבעלים חושש שהאנשים לא ידעו שהשטר הוא שטר מתנה, אלא יחשבו שהשטר הוא שטר מכר או שטר חוב ונכסיו השתעבדו מחמת שטר זה, ולכן לא ירצו לקנות ממנו קרקע, כיון שיחששו שיגבו מהם את הקרקע מחמת השיעבוד, אבל בשטר מכר שלא שייך חשש זה, כיון שבאמת נכסיו השתעבדו מחמת השטר, וכן הקונה קנה את השדה על דעת שהבעלים יכתוב לו את השטר, הבעלים לא יכול לחזור בו מכתבת השטר.

יד הגמ' מבארת שעל ידי הקנין שהקונה קונה את השדה, נקנה לקונה גם שטר המכירה בקנין אגב.

טו הגמ' בקידושין [מו ב] מביאה שנחלקו האמוראים באדם שקידש אחותו וידע שהקידושין לא חלים, לרב מעות הקידושין הם פקדון והאשה צריכה להחזירם לבעל, ולשמאל מעות הקידושין הם מתנה והאשה לא צריכה להחזיר לבעל, ותוס' מבארים שבאופן שהיה הונאה יותר משתות ללישנא בתרא רב מודה שמעות ההונאה הנוספים הם מתנה כיון שמסתבר שכמו שהמעות של שווי המקח שייכים למוכר כך המעות הנוספים שייכים למוכר ולא צריך להחזירם למוכר.

- לרבי יהודה:
  - באופן שיש ראייה מדמי המקח שמכר גם את הבקר - הבקר שייך לקונה.
  - באופן שאין ראייה מדמי המקח שמכר גם את הבקר - הבקר שייך למוכר.
  - באופן שכולם קוראים לבקר 'צמד' - הבקר שייך לקונה^{טז}.
  - האם הצמד שייך למוכר או לקונה:
    - באופן שהבקר שייך לקונה - הצמד שייך לקונה.
    - באופן שהבקר שייך למוכר:
- באופן שמחמת ההונאה המקח בטל - הצמד שייך למוכר וצריך להחזיר לקונה את הדמים.
- באופן שמחמת ההונאה המקח לא בטל - הצמד שייך לקונה.

דף עח

◆ דיני המוכר חמור האם כלי החמור מכורים:

- באופן שמכר את החמור בסתמא או באופן שאמר 'חמור וכליו אני מוכר לך':
  - לת"ק ונחום המדי:
  - לצד הראשון בגמ':
    - באופן שכלי החמור נמצאים על החמור:
      - כלי החמור שעומדים לרכיבה ולמשא (כגון האוכף והמרדעת) - שייכים לקונה.
      - כלי החמור שעומדים למשא (כגון שק ודיסקיא ומרכב הנשים) - לת"ק שייכים למוכר, לנחום המדי שייכים לקונה.
    - באופן שכלי החמור לא נמצאים על החמור:
      - כלי החמור שעומדים לרכיבה ולמשא - לרשב"ם שייכים למוכר לתוס' שייכים לקונה.
      - כלי החמור שעומדים למשא - שייכים למוכר.
  - לצד השני בגמ':
    - באופן שכלי החמור נמצאים על החמור - שייכים לקונה.
    - באופן שכלי החמור לא נמצאים על החמור:
      - כלי החמור שעומדים לרכיבה ולמשא - שייכים לקונה.
      - כלי החמור שעומדים למשא - לת"ק שייכים למוכר, לנחום המדי שייכים לקונה.
- לרבי יהודה (באופן שכלי החמור נמצאים על החמור):
  - כלי החמור שעומדים לרכיבה ולמשא - שייכים לקונה.
  - כלי החמור שעומדים למשא - שייכים למוכר^{יז}.
- באופן שאמר 'חמור וכל מה שעליו' - שייכים לקונה.

◆ דיני מכירת חמור וסיח:

- באופן שאמר שמוכר את החמור ובנה - החמור והבן שייכים לקונה.
- באופן שאמר שמוכר 'חמור מניקה' - החמור והבן שייכים לקונה משום שכוונת הלשון 'מניקה' היא לכלול את הבן, ואין הכוונה שיש לחמור חלב כיון שהחלב של החמור אסור באכילה.
- באופן שאמר שמוכר חמור - החמור שייך לקונה והבן שייך למוכר.

◆ דיני מכירת פרה ובנה:

- באופן שאמר שמוכר את הפרה ובנה - הפרה והבן שייכים לקונה.

⊕ הערות ⊕

^{טז} רשב"ם מבאר שבאופן שכולם קוראים לבקר 'צמד' והדמים מודיעים שמכר את הצמד והבקר אומרים שמסתמא כוונת המוכר הייתה למכור את הצמד והבקר, ובאופן שלא רוצה למכור את הבקר היה עליו לפרש.

^{יז} בדברי המשנה מבואר שדברי רבי יהודה שכלי החמור שעומדים למשא שייכים למוכר נאמרו באופן שמכר את החמור בסתמא, או באופן שאמר 'חמורך הוא' (משום שכוונתו לשאל האם החמור שייך לו) אבל באופן שאמר 'חמורך זה' כלי החמור שייכים לקונה משום שכוונתו לומר שקונה את החמור כמות שהוא כלומר יחד עם כליו.

- באופן שאמר שמוכר 'פרה מניקה' - הפרה שייכת לקונה והבן שייך למוכר משום שכוונת הלשון 'מניקה' שיש לפרה חלב.
- באופן שאמר שמוכר פרה סתם - הפרה שייכת לקונה והבן שייך למוכר.

דף עט

◆ דיני מכירת דבר קבוע ודבר שאינו קבוע:

- המוכר דבר קבוע שיש בתוכו דבר שאינו קבוע (כגון בור שיש בתוכו מים):
  - לת"ק - הדבר הקבוע שייך לקונה והדבר שאינו קבוע שייך למוכר¹¹.
  - לרבי נתן - הדבר הקבוע והדבר שאינו קבוע שייכים לקונה.
- המוכר דבר שאינו קבוע שנמצא בתוך דבר קבוע (כגון מים שנמצאים בתוך בור) - הדבר שאינו קבוע שייך לקונה והדבר הקבוע שייך למוכר¹².

◆ דיני דבר שלא בא לעולם:

- לת"ק - אדם לא יכול למכור או להקדיש.
  - לרבי מאיר:
  - באופן שיש כמה מי יימר - אדם לא יכול למכור או להקדיש.
  - באופן שיש מי יימר אחד:
  - לתירוץ הראשון בתוס' - אדם לא יכול למכור או להקדיש.
  - לתירוץ השני בתוס':
  - באופן שהגוף בעולם - אדם יכול למכור או להקדיש.
  - באופן שהגוף לא בעולם - אדם לא יכול למכור או להקדיש.
  - לתירוץ השלישי בתוס' - אדם יכול למכור או להקדיש¹³.

◆ דיני הקדש:

- המקדיש אילן שיש עליו פירות - האילן והפירות קדושים.
- המקדיש אילן שאין עליו פירות ואח"כ גדלו פירות:
  - לרבי יהודה - האילן קדוש והפירות אינם קדושים.
  - לרבי יוסי - האילן והפירות קדושים.
- המקדיש בור שיש בתוכו מים:
  - לרבי יהודה ורבי יוסי - הבור והמים קדושים¹⁴.
  - לרבי אלעזר ברבי שמעון - הבור קדוש והמים אינם קדושים¹⁵.

✻ הערות ✻

יח רשב"ם מבאר שלמרות שת"ק סובר שהמוכר דבר קבוע לא מכר דבר שאינו קבוע שנמצא בתוכו מ"מ ת"ק מודה שהמוכר אילן מכר את הפירות שעליו.

יט המשנה מביאה אופנים נוספים של דבר קבוע ודבר שאינו קבוע: א. אשפה וזבל. ב. כוורת ודבורים. ג. שובר ויונים.

כ המשנה בקידושין [סב א] אומרת שלפי רבי מאיר אדם שקידש אשה לאחר שישתחרר או לאחר שהאשה תשתחרר או לאחר שימות בעלה של האשה, או לאחר שתמות אחותה של האשה שנסואה לו או לאחר שהיבם יחלוץ לאשה הקידושין חלים, ותוס' בתירוץ הראשון מבארים שדינים אלו נאמרו רק בחצי עבד וחצי בן חורין שעומד להשתחרר או בחציה שפחה וחציה בת חורין שנהגו בה מנהג הפקר שעומדת להשתחרר, או באופן שבעלה של האשה או אחותה גוססין ולאחר שהיבם יחלוץ משום שמצות חליצה קודמת למצות יבום או באופן שהיבם יכול לחלוץ ולא לייבם, אבל בשאר האופנים לא חלים הקידושין משום שיש 'מי יימר' אמנם תוס' בתירוץ השני סוברים שבכל אופן חלים הקידושין משום שהגוף בעולם, וכן תוס' בתירוץ השלישי סוברים שבכל אופן חלים הקידושין משום שיש 'מי יימר' אחד.

כא רשב"ם מבאר שיש מעילה בבור באופן שהניח חפציו בבור אמנם תוס' חולקים שאין מעילה באופן זה בבור כיון ש'אין מעילה במחובר לקרקע' אלא יש מעילה באופן שעקר חוליה מהבור ונהנה ממנה.

כב הגמ' מבארת שרבי אלעזר ברבי שמעון סובר כדברי ת"ק שהמוכר בור לא מכר מימיו וכן סובר שאדם מקדיש בעין רעה (וכדעת רבי שמעון [עא א]), אמנם רבי יהודה ורבי יוסי יכולים לסבור כמו רבי נתן שהמוכר בור מכר מימיו, וכן יכולים לסבור ת"ק שהמוכר בור לא מכר מימיו אלא שסוברים שמקדיש בעין יפה מקדיש (וכדעת ת"ק [עא א]).

רשב"ם מוסיף שרבי אלעזר ברבי שמעון סובר שהמקדיש אילן שיש עליו פירות האילן והפירות קדושים משום שאפילו המוכר אילן שיש עליו פירות האילן והפירות מכורים (וכפי שהתבאר לעיל הערה יח) וא"כ ה"ה שהמקדיש אילן הקדיש את הפירות שעליו.

- המקדיש בור שאין בתוכו מים ואח"כ התמלא מים:
  - לרבי יהודה ורבי יוסי - הבור קדוש והמים אינם קדושים^{כב}.
  - לרבי אלעזר ברבי שמעון:
    - באופן שהבור נמצא במקום שאין מדרון - הבור קדוש והמים אינם קדושים.
    - באופן שהבור נמצא במקום מדרון:
      - באופן שמקום המדרון הוא בחצר שלו - הבור והמים קדושים.
      - באופן שמקום המדרון הוא בחצר של אדם אחר - הבור קדוש והמים אינם קדושים^{כג}.

דף פ

◆ דיני הקונה פירות שובך מחבירו:

- האמהות - שייכים למוכר.
- הדור הראשון - שני יונים שייכים למוכר ושאר היונים שייכים לקונה.
- הדור השני:
  - היונים שנולדו לשני היונים של הדור הראשון ששייכים למוכר - שני יונים שייכים למוכר ושאר היונים שייכים לקונה.
  - היונים שנולדו לשאר היונים של הדור הראשון - שייכים לקונה.
- הדור השלישי (וכן שאר הדורות):
  - לרשב"ם - שייכים לקונה.
  - לתוס':
    - היונים שנולדו לשני היונים של הדור השני ששייכים למוכר - שני יונים שייכים למוכר ושאר היונים שייכים לקונה.
    - היונים שנולדו לשאר היונים של הדור השני - שייכים לקונה^{כד}.

◆ דיני הקונה פירות כוזרת:

- לשמואל - שלשה נחילים שייכים לקונה ושאר הנחילים שייכים למוכר^{כה}.
- לרבי יוחנן - הנחיל הראשון והשלישי והחמישי שייכים לקונה, ושאר הנחילים שייכים למוכר^{כז}.
- לברייתא - הנחיל הראשון והשני והשלישי שייכים לקונה, ולאחר מכן נחיל אחד שייך לקונה ונחיל אחד שייך למוכר לסירוגין.

☞ הערות ☞

- כג רשב"ם ותוס' מוסיפים שההקדש אינו קונה את המים מדין קנין 'חצר' כיון שאין קנין חצר בהקדש.
- כד הגמ' מבארת שרבי אלעזר ברבי שמעון סובר ש'אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם'. הרשב"ם מוסיף שדברי שרבי אלעזר ברבי שמעון סובר שאדם מקדיש בעין רעה וכפי שהובא לעיל בסמוך נאמרו רק במים שנמצאים עכשיו בבור ודעתו עליו ולכן רוצה לשיירו לעצמו, אבל מים שלא נמצאים עכשיו בבור ואין דעתו עליהם לא רוצה לשיירם אלא מתכוון להקדישם כשיבואו.
- תוס' בתירוץ הראשון והשני מבארים שבאופן שהבור נמצא במקום שאין מדרון או באופן שהבור נמצא במקום מדרון ומקום המדרון הוא בחצר של אדם אחר המים אינם קדושים משום שיש 'מי יימר' שיגיעו המים לבור (ותוס' בתירוץ השני מוסיפים שלמרות שהמים נמצאים בעולם מ"מ נחשב שהגוף לא בעולם כיון שהמים לא נמצאים לפניו), אמנם תוס' בתירוץ השלישי מבארים שבאופן שהבור נמצא במקום שאין מדרון או באופן שהבור נמצא במקום מדרון ומקום המדרון הוא בחצר של אדם אחר המים אינם קדושים משום שהבעלים לא זכה במים אבל באופן שהבור נמצא במקום מדרון ומקום המדרון הוא בחצר שלו הבעלים זוכה במים בחצירו בקנין חצר וחל עליהם ההקדש.
- כה הגמ' מבארת שהמוכר פירות שובך כוונתו למכור את היונים שיוולדו בשובך ולא את האמהות שנמצאות עכשיו בשובך, והגמ' מבארת שהסיבה שמתוך הדור הראשון שני יונים שייכים למוכר, משום שאם כל היונים יהיו שייכים לקונה והקונה יקחם מהשובך האמהות יברחו, ואין דעת המוכר להחריב את הקן, אמנם באופן שישארו בקן שני יונים האמהות לא יברחו מהקן, כיון שיהיה לכל אחד מהם 'צוות' של בן זוג, ו'צוות' של שני ילדיו, וכן הסיבה שמתוך הדור השני שני יונים שייכים למוכר, משום שאם כל היונים יהיו שייכים לקונה והקונה יקחם מהשובך, שני היונים של הדור הראשון יברחו, ולאחר מכן יברחו גם האמהות ויחריב הקן (והגמ' מוסיפה שלמרות שלדור הראשון מספיק 'צוות' של שני יונים מהדור השני שהם ילדיהם כיון שההורים מרחמים על הילדים, מ"מ לדור השני לא מספיק 'צוות' של הדור הראשון שהם הוריהם), ולפי תוס' שני יונים מהדור השלישי שייכים למוכר כדי שהיונים של הדור השני לא יברחו (וכן בדור הרביעי והלאה), אמנם לרשב"ם כל היונים של הדור השלישי שייכים לקונה, משום שהדור השני לא יברחו כיון שיש להם 'צוות' של הוריהם והורי הוריהם.
- כו רשב"ם מבאר שהטעם של שמואל ששלשת הנחילים הראשונים שייכים לקונה משום ששלשה נחילים אלו הם טובים ושאר הנחילים הם פחות טובים ולכן נוקטים שכוונת המוכר למכור את הנחילים הטובים.
- כז רשב"ם מבאר שהטעם של רבי יוחנן שהנחיל הראשון והשלישי והחמישי שייכים לקונה משום שמתברר שכוונת המוכר שיהיה לו ולקונה חלק מהנחילים הטובים וחלק מהנחילים הפחות טובים.

◆ דיני הקונה חלות דבש - שתי חלות שייכות למוכר ושאר החלות שייכות לקונה^כ.

◆ דיני טומאה בדבש:

- בזמן שהדבש נמצא בתוך הכוורת:
  - לרבי אלעזר - אינו מקבל טומאה^ט.
  - לרבנן:
    - דבש שנמצא בתוך שתי החלות החיצונות ומיועד למאכל הדבורים - אינו מקבל טומאה^ל.
    - שאר הדבש - מקבל טומאת אוכלים^א.
- בזמן שהדבש זב מהכוורת:
  - באופן שאפשר לאסוף את הדבש:
    - באופן שהדבש זב לתוך כלי שאינו מאוס - מקבל טומאת משקים.
    - באופן שהדבש זב לתוך כלי מאוס:
      - באופן שלא נפסל מאכילת כלב:
        - באופן שהדבש קיבל טומאה בתוך הכוורת - מקבל טומאת משקים.
        - באופן שהדבש לא קיבל טומאה בתוך הכוורת - לרב זביד אינו מקבל טומאה, לרב אחא בר יעקב מקבל טומאת משקין.
        - באופן שהדבש נפסל מאכילת כלב - אינו מקבל טומאה.
        - באופן שאי אפשר לאסוף את הדבש (כגון שזב על גבי קשקשין) - אינו מקבל טומאה.

◆ דיני הלוקח מחבירו אילן על מנת לקצוץ את האילן:

- בזית - הקונה צריך להשאיר לבעלים שתי גרופיות.
- בתולת השקמה - הקונה צריך להשאיר לבעלים שלשה טפחים.
- סדן השקמה - הקונה צריך להשאיר לבעלים שני טפחים.
- קנים וגפנים - הקונה צריך להשאיר לבעלים מן הפקק ולמעלה.
- בדקל וארז - הקונה לא צריך להשאיר לבעלים כלום.
- בשאר האילנות - הקונה צריך להשאיר לבעלים טפח^י.

﴿ הערות ﴾

כח רשב"ם מבאר שהסיבה שהקונה חלות דבש שתי חלות שייכות למוכר משום שמוסתר בהמוכר רצה לשיירם לעצמו כדי שיהיה לדבורים מזון בימות הגשמים. כט הגמ' מבארת שרבי אליעזר סובר שכוורת נחשבת כקרקע וכן הדבש שנמצא בתוך הכוורת ובטל לכוורת נחשב כקרקע, והמקור של רבי אליעזר דכתיב 'ויטבול אותה ביערת הדבש' ודורשים שדבש הוקש ליער שנחשב כקרקע (ובדברי הגמ' מבואר שדברי רבי אליעזר נאמרו רק באופן שהדבש נמצא בתוך הכוורת ולא באופן שהדבש זב מהכוורת).

ל בדברי הגמ' מבואר שהדין שדבש שנמצא בתוך שתי החלות החיצונות אינו מקבל טומאה נאמר בסתמא אבל באופן שהבעלים הקצה את הדבש לאכילה מקבל טומאת אוכלים, ובאופן שהבעלים הקצה את הדבש למשקה מקבל טומאת משקים.

לא רשב"ם מבאר שהדין שדבש שנמצא בתוך הכוורת מקבל טומאת אוכלים נאמר בסתמא אבל באופן שהבעלים הקצה את הדבש לאכילת הדבורים אינו מקבל טומאה, אמנם תוס' סוברים שגם באופן שהבעלים הקצה את הדבש לאכילת הדבורים מקבל טומאה.

לב הגמ' מבארת שהסיבה שהקונה צריך להשאיר לבעלים חלק מהעץ כדי שהעץ יוכל לחזור ולצמוח ובכל מין צריך שיעור אחר, אמנם בדקל וארז שגם אם ישיר לבעלים העץ אינו חוזר וצומח הקונה לא צריך להשאיר לבעלים כלום, והגמ' מוסיפה שהדין שבארז הקונה לא צריך להשאיר כלום נאמר בסוג ארז שאינו חוזר וצומח ולא נאמר בסוג ארז שחוזר וצומח.